

Franciaországban nagyon lehet szeretni azt, hogy az élet minden területén évszázados tradíciókkal bír: teljesen szokványos jelenség, hogy mondjuk egy burgundiai fogadó már 450 éve egy család birtokában van, és ma is prosperál, hogy valamely kis bretagne-i várkastélyt közel ezer éve ugyanaz a nemesi família lakja, nem beszélve a szőlőbirtokokról és a különféle nedűk titkos, apáról fiúra szálló receptjeiről. Ilyen megnyugtatóan és komótosan létező intézmény a **Francia Akadémia** is, amely több mint 350 éve működik negyven halhatatlan tagjával. Persze lehet legyinteni az egészre, hisz – az egyik jelenlegi „nagy ember” elszólása szerint is – az Akadémia mindig is követett el baklövéseket történelme során, és biztosan fog még a továbbiakban is; valamint lehet nemet mondani a tagságra, ahogyan Julien Gracq vagy Milan Kundera hátrította el a megtisztelő felkérést. Mindenesetre mostanában mintha a megújulás szelei fújdogálnának a patinás épület felett: jelenleg öt üres „fauteuil” áll rendelkezésre, és az akadémikusok többségének élemedett kora azt engedi sejteni, hogy egy-két éven belül több új tagra is számíthat az intézmény. Az illusztris tagok körében készült felmérés szerint a jövőben felkérést kaphat a dicső tagságra például Jean Echenoz, J. M. G. Le Clézio, Patrick Modiano, Philippe Sollers, Patrick Besson. On verra!

A francia irodalmi élet egyik legnagyobb eseménye a szép számú olvasó és a szakma által is várva várt **rentrée littéraire**, azaz a nyár végi irodalmi évkezdés. Nincs **rentrée littéraire Amélie Nothomb** nélkül. Megkerülhetetlen alakja a mai francia irodalomnak ez a rendkívül termékeny és hol titokzatos, hol extravagáns, éppen most 40 esztendőes belga származású író. Immár tizenöt éve ontja a regényeket (első könyve a *Hygiène de l'assassin*, azaz *A gyilkos higiénája*, 1992), amelyek egytől egyig bestsellerek: falják az olvasók, és hatalmas üzleti nyereséget jelentenek a kiadónak (Albin Michel) is. Az 1999-es *Hódolattal esengve* (*Stupeur et tremblements*) hozza meg az Akadémia Nagy Díját, mi több: a halhatatlanok meghívják maguk közé. Idei könyve is az Albin Michelnél jelenik meg *Ni d'Eve ni d'Adam* (*Sem Évától, sem Ádámtól*) címmel. Önéletrajzi elemekre számíthatunk a regényben: az író nő felsőfokú tanulmányai után tér vissza Japánba egy időre (ahol is született és élt öt évig, s ahonnan nagykövet-író édesapját követte a világban sokfelé). A történet azzal indul, hogy a narrátor lány egy japán fiatalembernek ad francia nyelvleckét, s láthatóan izgalmas összevetések fognak kibontakozni a japán és a francia nyelv és kultúra terén.

Egy másik jelentős író, **Marie Darrieussecq** (1969-es születésű) egy igen komor című és témájú regénnyel jelenik meg az idei **rentrée**-n: *Tom est mort* (*Tom meghalt*). Az irodalmi életben való feltűnése, azaz első regényének (*Truismes / Malacpúder*, 1997) megjelenése óta erősen megosztja befogadóit. Saját állítása szerint írói működése élete legrosszabb és legcsodásabb pillanatait hozta meg számára, otromba rágalmakat és szerelmi vallomásokat egyszerre. De ahogy mondja: ő nem „korrodálódik”, konokul, szabadon megy a maga útján. Női írásmódban nem hisz, az ő felfogásában az írás nemtől független; legfeljebb feminin témák létezését fogadja el. Az írást felfedező munkának tartja, minden könyvét belső kényszer íratja vele, s regényeinek mind megvan a sajátos írásmódja, formája, egyedi ritmusa és harmóniája. Idei regénye kíméletlen utazást ígér az anyai psziché mélyrétegeibe, a halál, az emlékezés, a gyász vidékeire. A Lire magazinban olvasható részlet az örületet már megfélemező narrátort mutat, a négy és fél éves kisfiát immár tíz éve elvesztő anyát. A szöveg szaggatott, rövidebb-hosszabb bekezdésekre tagolt; kijózanodott és tényszerű próbál lenni, ezt a törekvést tükrözi a leltárszerű rövid mondatok sorjázása. Lélektanilag izgalmas, jól megírt könyvre számíthatunk.

A fentebb már említett, a nouveau roman körébe sorolt, idősebb generációt képviselő **Patrick Modiano** folyamatosan jelen van műveivel a francia irodalomban. Életműve olyan jelentős, hogy regényeinek újrakiadásairól is ír a kritika: nemrégiben három kisregénye egyszerre jelent meg a Seuil kiadónál „en poche”, azaz zsebkönyv avagy olcsókönyvtár kiadásban. A *Remise de peine* (A büntetés csökkentése), a *Fleurs de ruine* (A rom virágai) és a *Chien de printemps* (Kutya tavasszal) egyszerre történő kiadása nem véletlen, és egymás utáni olvasása ajánlott, mert mindhárom mű önéletrajzi ihletésű, mindháromban a megragadhatatlan múlt nyomában járhatunk, és a szerző szokásos, oknyomozó, a részleteket dominóelvszerűen feltáró stílusát élvezhetjük. A rentrée után, októberben fog megjelenni új regénye *Dans le café de la jeunesse perdue* (Az eltűnt ifjúság kávéházában) címmel a Gallimard-nál. Már a prousti cím is jelzi, hogy az író folytatja a kutatást a megnyugtatóan soha fel nem lelhető dolgok után: a 60-as évek Párizsa, különösen a Latin negyed és a Pigalle környéke szolgál a történések helyszínéül.

Igaz, hogy nem új könyvként jelenik meg, de a Magyarországon oly fontos **Eugène Guillevic**ről lévén szó, muszáj megemlíteni: a Gallimard újra kiadta a száz esztendeje született és tíz éve elhunyt breton költő '96-os kötetét (*Possibles futurs / Lehetséges jövők*). Talán ez azt is jelzi, hogy hazájában nagyon is számon tartják és olvassák annak a költőnek a műveit, aki francia földön megjelentette a *Mes poètes hongrois* (Magyar költőim, 1967) című költészeti antológiát, s ezzel elsőként tett nagy lépést a magyar költészet franciaországi megismertetéséért.

Vessünk egy pillantást az **OuLiPo** háza tájára is, hiszen elnökük, Paul Fournel és legnagyobb költőjük, az élő legenda Jacques Roubaud ez év áprilisában Miskolcon, a Herman Ottó Gimnáziumban jártak, s a nyitott szellemű, ifjú közönségnek is köszönhetően kellemes emlékekkel mentek tovább. Ez a találkozó is megmutatta: sokan kíváncsiak a kortárs francia irodalom eme jelenségére. **Paul Fournel** is új könyvvel (*Chamboula*, Seuil) jelentkezik augusztus végén. Már a cím is szójáték: a hős nevét – Chamboula – a chambouler igéből alkotja az író, jelentése összekuszál, felforgat. A regény tulajdonképpen modern mese, a műfaj kötelező kellékeivel, költői elemekkel, mindez társadalmi-politikai felhangokkal társítva. Mi történik egy boldog falucskában (ahol a férfiak vadásznak, a nők a mezőn dolgoznak, és mindenki békésen él), ha egy napon egy hűtőszekrény érkezik a főtérre? Továbbá mi történik akkor, ha nem sokkal később ott terem egy televízió is, és így rögtön riválisa támad a nagy tanácskozó fának? Nézeteltérések, konfliktusok, forradalom, anarchia a folytatás. Egy-két oldalas rövid szövegekből, montázsszerűen áll össze a történet, oulipós technikához méltóan játékos, megtévesztő előre-hátra ugrálásokat követelve az olvasótól.

Paul Fournel is minden bizonnyal szívesen lapozgat egy frissen megjelent, szép kiállítású vastag könyvet: a *Dictionnaire amoureux du Tour de France* című művet, vagyis *A Tour de France szerelmes szótárát* Christian Laborde-tól. Hiszen Fournel nem csupán író és a francia kultúra nagykövete, de szenvedélyes kerékpáros is, kis híján profi versenyző lett. A könyvből mindent megtudhatunk a Tour történetéről, múltjáról, jelenéről, a hajdani hősokról, hírhedt szakaszokról, olvashatunk mulatságos sztorikat, legendákat, anekdotákat. Szerelmes szótárról lévén szó: a szerző elfogult, a dopping kérdéseiről nemigen esik szó. Bárhogy is van, az Henri Desgranges által létrehívott Tour is hozzátartozik Franciaország image-ához – akár a Richelieu által alapított Akadémia.

Lásd még:

www.lire.fr

www.ouliipo.net

www.uri.edu/darriussecq/

Klopper Ágnes